

РЕЦЕНЗІЯ

Рецензента, кандидата географічних наук, доцента, доцента кафедри географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету імені

Юрія Федьковича

Заблотовської Наталії Василівни

на дисертаційну роботу

Колосівського Назарія Ігоровича

на тему «**Геопросторова організація та планування соціальної інфраструктури Чернівецької області**»,

подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 10 – Природничі науки за спеціальністю 106 – Географія

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Проблематика соціальної інфраструктури в сучасних умовах розвитку українського суспільства набуває особливого значення, оскільки саме вона визначає рівень якості життя населення та формує передумови сталого розвитку територій. Її ефективне функціонування є необхідною умовою забезпечення соціальної стабільності та економічного зростання. Водночас важливим аспектом є забезпечення рівного доступу населення до соціальних послуг. У цьому контексті обрана тема дисертаційного дослідження є беззаперечно актуальною.

Сучасні виклики, пов'язані з реформою децентралізації, суттєво змінили підходи до управління розвитком територій, висунувши на перший план питання ефективності функціонування соціальної інфраструктури на рівні територіальних громад. Водночас пандемія COVID-19 та наслідки повномасштабної війни значно трансформували як структуру, так і просторову організацію соціально-інфраструктурної мережі, загостривши проблему доступності базових послуг.

Обраний для дослідження регіон є показовим з огляду на поєднання рівнинних, передгірських і гірських територій, прикордонне положення та неоднорідність соціально-економічного розвитку. Це дає змогу простежити вплив тих чи інших чинників на функціонування соціальної інфраструктури в різних за характеристиками громадах регіону.

Дисертаційна робота виконана відповідно до основних напрямів наукової діяльності кафедри географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Тематика дослідження безпосередньо пов'язана з виконанням науково-дослідної теми «Просторове планування і трансформаційні процеси регіонального розвитку Карпато-Подільських областей України» (№ 0121U100332). Це свідчить про системність наукового пошуку автора. Крім того, результати роботи корелюють із завданнями регіональної політики та стратегічного планування регіону дослідження, що підтверджується їх використанням у практиці органів регіонального управління.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, сформульованих у дисертаційній роботі. Дисертаційне дослідження характеризується достатнім рівнем опрацьованої теоретичної бази та методичної виваженості. Автором здійснено узагальнення наукових підходів до розуміння сутності соціальної інфраструктури, що дозволило сформулювати власне трактування цього поняття з позицій суспільної географії.

Аргументація основних положень базується на використанні широкого спектру методів, серед яких важливу роль відіграють просторовий аналіз, статистичні розрахунки та геоінформаційне моделювання. Застосування інструментарію ГІС дало змогу не лише візуалізувати результати, а й поглибити аналітичну складову дослідження.

Обґрунтованість висновків підтверджується значною емпіричною базою, яка включає офіційні статистичні матеріали, дані відкритих джерел та результати авторських розрахунків. Важливим є також використання системи показників, що дозволили комплексно оцінити рівень розвитку соціальної інфраструктури. У цілому наукові результати є логічно виведеними, взаємопов'язаними та достатньо переконливими.

3. Наукова новизна отриманих результатів. Автором узагальнено наукові підходи до трактування поняття «соціальна інфраструктура», удосконалено методику її дослідження шляхом поєднання традиційних і

сучасних методів та підходів, а також розроблено картографічні моделі, які відображають особливості просторової організації соціальної інфраструктури Чернівецької області. На основі чого й здійснено комплексний суспільно-географічний аналіз соціальної інфраструктури регіону та проведено типізацію територіальних громад за рівнем розвитку соціальної інфраструктури й окремих її складових. Подальшого розвитку набули підходи до класифікації чинників формування та розвитку соціальної інфраструктури регіону, оцінювання транспортної доступності закладів соціальної сфери та обґрунтування напрямів планування розвитку соціальної інфраструктури територіальних громад.

4. Практичне значення результатів дослідження. Практична спрямованість дисертації є однією з її сильних сторін. Отримані результати можуть бути використані при розробці стратегій розвитку територіальних громад регіону, удосконаленні мережі закладів соціальної сфери та підвищенні ефективності їх управління. Запропоновані підходи до оцінювання рівня розвитку соціальної інфраструктури та результати здійсненої типізації громад становлять інтерес для органів місцевого самоврядування та регіональних органів влади.

Важливим є підтверджений факт впровадження результатів дослідження у практичну діяльність Чернівецької обласної ради під час розробки стратегічних і програмних документів (довідка № 01-12/23-255 від 26.02.2026 р.), а також їх використання в науковому звіті кафедри географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка № 16/19-834-26 від 23.02.2026 р.) та в освітньому процесі цього університету під час викладання окремих суспільно-географічних дисциплін (довідка № 16/19-873-26 від 25.02.2026 р.), що свідчить про прикладний характер роботи.

5. Зміст та завершеність дослідження. Структура дисертації є продуманою та відповідає поставленим меті й завданням. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, кожен з яких виконує окрему функцію у розкритті теми, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Перший розділ має концептуальний характер і присвячений теоретичному осмисленню поняття соціальної інфраструктури та методичним аспектам її дослідження.

У другому розділі розкрито багатofакторний характер формування соціальної інфраструктури, що дозволяє розглядати її як складну систему, залежну від поєднання природних і суспільних чинників.

Третій розділ є найбільш насиченим аналітичним матеріалом. У ньому досліджено сучасний стан соціальної інфраструктури Чернівецької області, виявлено просторові відмінності та проведено типізацію територіальних громад.

Четвертий розділ орієнтований на практичне застосування результатів і містить пропозиції щодо вдосконалення планування розвитку соціальної інфраструктури, що є важливим з огляду на сучасні управлінські виклики.

Дисертація відзначається наявністю значної кількості ілюстративного матеріалу, зокрема картосхем, які сприяють кращому розумінню просторових процесів. Робота є логічно завершеною та цілісною.

6. Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях. Основні результати дослідження здобувача знайшли відображення у 15 наукових публікаціях, серед яких 5 статей у фахових виданнях України категорії «Б», 8 тез доповідей на наукових конференціях, а також 2 наукові праці, що додатково висвітлюють результати дослідження. Кількість, обсяг та зміст опублікованих праць відповідають установленим вимогам щодо здобуття наукового ступеня доктора філософії.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

1. У теоретичному розділі при визначенні сутності «соціальної інфраструктури» автор детально аналізує економічні підходи. Проте варто було б сильніше акцентувати саме на суспільно-географічному наповненні поняття: через категорії геопростору, територіальної доступності та територіальних інфраструктурних систем. Соціальна інфраструктура в географії це насамперед територіальна система, що формує специфічний соціально-інфраструктурний

простір (середовище життєдіяльності людини). Тим паче, що автор таки підходить до даної думки у третьому та четвертому розділах.

3. У третьому розділі роботи, під час аналізу сучасної геопросторової організації галузей соціальної інфраструктури, автор наочно демонструє територіальні диспропорції. Однак Чернівецька область, маючи унікальну просторову конфігурацію, є яскраво вираженим моноцентричним регіоном, де обласний центр навколо себе концентрує левову частку соціальних послуг, в тому числі й вищого рівня. Це простежується й у результатах дисертанта, аналізуючи, наприклад, медичну чи освітню інфраструктуру (с. 112–140), автор наводить статистику та картосхеми локалізації об'єктів, де чітко видно концентрацію в обласному центрі. А нашу думку, слід було чіткіше окреслити в суспільно-географічних моделях роботи, як саме долати цей «вакуум» на периферії (наприклад, у Путильському чи Сокирянському напрямках). Чи здатні новоутворені районні центри (Вижниця та Кельменці) виконувати реальну функцію субцентрів для збалансування простору.

3. Чернівецька область - специфічний поліетнічний регіон (з наявними громадами де домінує румунське та молдавське населення). Суспільно-географічні особливості регіону вимагають врахування етнокультурного чинника при моделюванні мережі інфраструктури (наприклад, потреба в румуномовних закладах освіти, специфіка мережі культурних чи релігійних центрів). Цей аспект доцільно було б виділити виразніше. Також, у контексті євроінтеграції, при суспільно-географічному плануванні було б практично цікавим розглянути об'єкти соціальної інфраструктури, які можуть мати транскордонне значення (наприклад, спільні медичні чи логістичні проекти, транскордонний туризм). Варто було б оцінити потенціал прикордонної інфраструктури в умовах відкриття нових пунктів пропуску (Красноільськ, Дяківці тощо).

4. Автор здійснює аналіз мережі закладів культури (3.1.7), де вказує на скороченні їх мережі. З погляду суспільної географії, закриття сільських клубів чи бібліотек у межах децентралізації часто веде до «депопуляції культурного

простору» села. Було б цікаво, побачити думку здобувача щодо даної ситуації, з в контексті регіонального розвитку, через чіткіше означення балансу між економічною ефективністю (відповідно вимог децентралізації) та соціальною справедливістю (збереженням життєздатності сільського культурного простору).

5. Автор дійсноє SWOT-аналіз різних типів територіальних громад. Проте робота виграла би, якби громади були чітко типізовані за географічними ознаками (гірські, приміські, глибокопериферійні, прикордонні, ін), адже кожен тип має принципово різні умови просторової доступності інфраструктури. Відповідно й у висновках, де автором пропонуються рекомендації для Чернівецької обласної ради, оскільки реформа децентралізації перенесла «центр сили» на рівень ТГ, рекомендації щодо просторового планування могли б містити алгоритми безпосередньо для стратегій розвитку згаданих груп громад.

6. Автором розроблена серія картосхем оцінки рівня розвитку закладів інфраструктури за видами, що є логічним підсумком кожного етапу дослідження. Однак, було б доцільним вказати кількісні параметри визначення рівнів (високий, вище середнього, середнього і т.д.), що значно спростило б читання картосхем та сприйняття матеріалу.

Ці зауваження не применшують наукової новизни роботи та її практичного значення, а мають радше дискусійний та рекомендаційний характер.

8. Відсутність порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота виконана самостійно, із дотриманням норм академічної доброчесності. Усі використані джерела належним чином ідентифіковані, посилання оформлені коректно. Ознак академічного плагіату не виявлено.

9. Загальний висновок. Дисертація Колосівського Назарія Ігоровича на тему «Геопросторова організація та планування соціальної інфраструктури Чернівецької області» є завершеним науковим дослідженням, що містить нові наукові результати та має важливе теоретичне і практичне значення. За змістом, рівнем виконання та оформленням вона відповідає встановленим вимогам до

дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а саме «Вимогам до оформлення дисертації», затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами, внесеними Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.).

На нашу думку, автор дисертаційної роботи Колосівський Назарій Ігорович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 10 – Природничі науки за спеціальністю 106 – Географія.

Рецензент:

кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії України
та регіоналістики
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

Наталія ЗАБЛОТОВСЬКА

02.06.2026 р.

Заблотовська Н.
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
02 червня 2026

